

บทที่ ๑ การวัดและประเมินผล

เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นที่ไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะบรรลุเป้าหมายหรือเป็นไปในทิศทางใดนั้น ก็ด้วยการวัดและประเมินผล การวัด ประเมินผลจึงเป็นการตรวจสอบว่า การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ เพียงใด เพื่อจะได้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจเป็นการสอนซ่อมเสริม ปรับปรุงวิธีการสอน หรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหา

ความหมายของการวัดและประเมินผล

การวัดผล หมายถึง การใช้เครื่องมือต่าง ๆ วัดพัฒนาการและความสามารถต่าง ๆ ของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้จะต้องเหมาะสมกับสิ่งที่วัด และผลที่ได้จากการวัดจะออกมาเป็นตัวเลขและคะแนน

การประเมินผลเป็นการตีค่า ตีราคาจากสิ่งที่ได้จากการวัด โดยอาศัยเกณฑ์ที่วางไว้พอได้คะแนนหรือตัวเลขมาแล้วเอามาพิจารณาว่า ดี เลว เก่ง อ่อน แค่นี้ และจัดอยู่ในกลุ่มใด โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่วางไว้แล้วนำมาจัดระดับในภายหลัง การประเมินผลจึงเป็นเรื่องที่เกิดจากการวัดผล

การประเมินผล มีขั้นสูงสุดท้ายของการเรียนการสอน แต่การประเมินสามารถทำได้ตั้งแต่เบื้องต้น ประเมินก่อนสอน ระหว่างสอน หลังการเรียนการสอน การที่ครูจะประเมินผลเมื่อไรนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย

จุดประสงค์ในการวัดและประเมินผล

ผู้สอนจำเป็นต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ทราบผลความก้าวหน้าของผู้เรียนทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคติ ต่อการเรียนในเรื่องต่าง ๆ จุดประสงค์ในการวัดและประเมินผล มีดังนี้

EE 353

159

EE 353

1๖๒

ก้าวหน้าของผู้เรียนทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคติ ต่อการเรียนในเรื่องต่าง ๆ
จุดประสงค์ในการวัดและประเมินผล มีดังนี้

1. ช่วยให้ทราบว่าผลการเรียนการสอนตรงกับจุดมุ่งหมายเพียงใด
2. ช่วยให้ทราบถึงความเจริญของงานและพัฒนาการของเด็ก
3. ช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่องของการเรียนการสอนตลอดจนการจัดสภาพ-

แวดล้อมในการเรียนการสอน

4. เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าทางด้านการเรียนของเด็ก
5. เป็นการกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียน
6. ทำให้ผู้ปกครองทราบผลการเรียนของเด็ก
7. เพื่อค้นหาลักษณะพิเศษของเด็ก
8. เพื่อวินิจฉัยตีค่าความสามารถของเด็ก
9. เพื่อแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน

ประโยชน์ของการวัดและประเมินผล

1. เพื่อจัดกลุ่มเด็กเก่ง ปานกลาง อ่อน ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกในการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อวินิจฉัยว่าเด็กแต่ละคนเป็นอย่างไรจะได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม
3. เพื่อดูความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนว่าได้พัฒนาการไปถึงไหนแล้วและเปรียบเทียบผลการเรียนของเด็กในตอนต้นเทอมกับปลายเทอม
4. ใช้ทำนายว่าเด็กจะมีแนวโน้มที่จะศึกษาต่อในทางใด
5. เพื่อประเมินค่า ประเมินหลักสูตร วิธีสอนและความสามารถของครู ว่าครูมีประสิทธิภาพเพียงใด

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลในระดับประถมศึกษา

1. การสังเกต หมายถึง การใช้สายตาดูด้านต่าง ๆ ที่มองเห็นได้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่ม การทำงานกลุ่ม พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในการสังเกตต้องมีการบันทึกพฤติกรรมควบคู่ไปด้วย ส่วนใหญ่จะเป็นการสังเกตการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของเด็ก

2. การสัมภาษณ์ เป็นการซักถามพูดคุย เพื่อจะได้ข้อมูล หรือได้รับทราบความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ การสัมภาษณ์ รวมไปถึงการสอบปากเปล่า การอ่าน ออกเสียงด้วย

3. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน อาศัยการสังเกตและซักถามสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 1) ลักษณะนิสัยในการทำงาน ได้แก่ ความสะอาด ความประพฤติ
- 2) ลักษณะความสามารถในการทำงาน เช่น ความคล่องแคล่ว ทักษะการใช้

เครื่องมือ

3) เจตคติ ว่าเป็นเด็กมีความตั้งใจ ความชอบ ความสนใจที่จะทำงาน

4. การตรวจงานที่ให้ทำ เพื่อดูความถูกต้องเหมาะสม อาจเป็นการให้คะแนนใน ภาคนิพนธ์ ซึ่งจะเหมาะสมในกลุ่ม ก.พ.อ. (การงานพื้นฐานอาชีพ)

5. การสอบข้อเขียน เป็นการใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ โดยให้เด็กเขียน คำตอบลงในกระดาษคำตอบ การสอบข้อเขียนจะเป็นการวัดความรู้ ความเข้าใจ การ วิเคราะห์ การสังเคราะห์ ฯลฯ แบบทดสอบมี 2 แบบ

- แบบอัตนัย (Subjective test) เป็นข้อสอบความเรียงหรือบรรยาย เป็นการเปิด โอกาสให้เด็กทุกคนแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ทักษะคติ ค่านิยม ได้อย่างเสรี

- แบบปรนัย (Objective test) เป็นข้อสอบวัดได้กว้าง ผู้สอบต้องใช้ความคิด เหตุผลในการตัดสินใจเลือกตัวเลือกที่ถูกต้อง

6. การวัดผลด้วยตนเอง เป็นการฝึกให้นักเรียนควบคุมตนเองในด้านอารมณ์และ สังคม เป็นพฤติกรรมหนึ่งที่ต้องส่งเสริม เพื่อพัฒนาให้ได้อย่างเหมาะสม

เกณฑ์ในการพิจารณาแบบทดสอบที่ดี

แบบทดสอบที่ดีควรประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเที่ยงตรง (Validity) ผู้สร้างแบบทดสอบจะต้องสร้างแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงสูง และสามารถใช้ทดสอบความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้โดยเฉพาะ ตรงตามที่ต้องการวัด แบบทดสอบที่วัดความสามารถของผู้เรียนได้หลาย ๆ ด้าน ในเวลา เดียวกัน เป็นแบบทดสอบที่ไม่มีความเที่ยงตรง

2. มีความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นสูงจึงจะมีความเที่ยงตรงได้ และเมื่อนำแบบทดสอบบุคคลกลุ่มเดียวกันในต่างวาระและโอกาส ซึ่งในช่วงระยะเวลาและโอกาสที่ต่างกันนั้น ไม่มีการให้ความรู้เพิ่มเติม ผลที่ได้ย่อมไม่แตกต่างกัน ในกรณีที่ผลที่ได้มีความแตกต่างกัน แบบทดสอบนั้น ไม่มีความเชื่อมั่น

3. เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ (Usability) ทั้งทางด้านความสะดวกและความเหมาะสมหลาย ๆ ด้าน เช่น ความยาก-ง่าย จำนวนข้อสอบ การให้คะแนนที่เหมาะสมกับนักเรียน และเวลาที่ใช้ในการทำแบบทดสอบ รวมทั้งมีสภาพการณ์ที่นำแบบทดสอบไปใช้ได้ง่าย

4. มีอำนาจจำแนก (Discrimination) แบบทดสอบที่ดีต้องสามารถจำแนกผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันให้อยู่เป็นกลุ่ม ที่มีระดับความรู้ใกล้เคียงกันได้ เมื่อผู้เรียนทำแบบทดสอบแล้ว ผู้ที่เรียนดีจะมีผลคะแนนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่นเดียวกับผู้ที่เรียนอ่อน จึงจะเรียกว่า แบบทดสอบมีอำนาจจำแนกสูง

ปัญหาในการประเมินผลและแนวทางแก้ไข

ในการประเมินผลนั้น ผู้สอนจะต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ ในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ดังนี้

1. ผู้สอนไม่เข้าใจการวัดและประเมินผลตามพฤติกรรมทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain) การประเมินผลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านพุทธิพิสัยเป็นส่วนมาก
2. การนำผลจากการประเมินผลการเรียนมาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนมีน้อย
3. การสอบนิยมใช้ข้อสอบรวมของกลุ่มหรือของอำเภอ จังหวัด เพื่อกำหนดการสอบพร้อม ๆ กัน นับเป็นการเร่งให้ครูรีบสอนเพื่อทำการสอบ
4. ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบเบื้องบนไม่ให้ความสำคัญของการประเมินผลระหว่างเรียน
5. การรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองในโรงเรียนชนบททราบ ยังไม่สามารถทำได้ อย่างสม่ำเสมอ

6. ครูประสบความยุ่งยากในการเก็บข้อมูล และตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์ตามแบบฟอร์มการประเมินผลที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

7. การแปลงคะแนนผลการสอบเป็นร้อยละ แล้วนำมาตัดแปลงเป็นระดับการเรียนรู้ ตั้งแต่ 0-4 เป็นการสร้างปัญหาให้แก่ผู้สร้างเครื่องมือมาก เพราะข้อสอบมีทั้งง่ายและยาก แต่คะแนนที่ได้จากการสอบถูกกำหนดให้ใช้เกณฑ์เดียวกัน (สุนทร จันทตรี, ม.ป.ป.)

แนวทางในการแก้ปัญหาการประเมินผล อาจทำได้โดย

1. จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น ให้สมบูรณ์และง่ายต่อการใช้ของผู้สอน
2. เนื่องจากครูและผู้บริหารไม่มีความรู้ความสามารถพอในการประเมินผล จึงควรมีการจัดอบรมให้ผู้ประเมิน ได้รับความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างแท้จริง

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535, 4-7) ได้กำหนดระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา เรียกว่า **ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)** ระเบียบนี้บังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นไป

หมวดที่ 1

หลักการในการประเมินผลการเรียน

- ข้อ 6 ให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสิน และอนุมัติผลการเรียนทุกชั้น
- ข้อ 7 ให้มีการประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินผลการเรียน
- ข้อ 8 ให้หน่วยงานที่ควบคุมดูแลโรงเรียนประถมศึกษา และกรมวิชาการ ตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ

หมวดที่ 2

วิธีการประเมินผลการเรียน

- ข้อ 9 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ถือปฏิบัติดังนี้

9.1 แจ้งให้นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการประเมินผลเกณฑ์การผ่าน จุดประสงค์การเรียนรู้และเกณฑ์การผ่านกลุ่มประสบการณ์ก่อนทำการสอน

9.2 จุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ

9.3 ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องประเมินผลก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียน

9.4 ระหว่างภาคเรียน ให้ผู้สอนประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนและเพื่อประเมินผลการผ่านจุดประสงค์

9.5 เมื่อถึงปลายภาคเรียน หลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนทุกกิจกรรมแล้ว ให้มีการประเมินผลการเรียนปลายภาค โดยให้เลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ ให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และเน้นกระบวนการ เพื่อตรวจสอบความรู้ ความสามารถ ตามที่กำหนดไว้ในภาคเรียนนั้น

ให้มีการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนทุกภาค ทุกกลุ่มประสบการณ์ เว้นแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ไม่ต้องประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนสุดท้าย แต่ให้เป็นการประเมินผลปลายปี

ข้อ 10 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ตามข้อ 9.3, 9.4 และ 9.5 ถ้านักเรียนมีความรู้ความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ของจุดประสงค์ ให้ผู้สอนวินิจฉัยหาข้อบกพร่องของนักเรียนแล้วสอนซ่อมเสริม โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อ 11 ให้ใช้ผลการประเมินตามข้อ 9.4 ในการตัดสินใจผ่านจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ และใช้ผลการประเมินปลายปีตามข้อ 9.5 ในการตัดสินใจผลการเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6

ข้อ 12 การประเมินผลการเรียนตามข้อ 9.5 ให้แจ้งผลเป็นระดับผลการเรียน ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียน ดังนี้

4 หมายถึง ผลการเรียนดีมาก

- 3 หมายถึง ผลการเรียนรู้
- 2 หมายถึง ผลการเรียนรู้ปานกลาง
- 1 หมายถึง ผลการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
- 0 หมายถึง ผลการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

ข้อ 13 ให้โรงเรียนแจ้งผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ และแจ้งผลการประเมินผลการเรียนปลายภาคหรือปลายปี ให้ผู้ปกครองทราบทุกครั้ง

หมวด 3

การตัดสินผลการเรียน

ข้อ 14 การพิจารณาเลื่อนชั้นเรียนทุกชั้น ให้พิจารณาจากผลการเรียนกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยและกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเท่านั้น

กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ให้โรงเรียนแยกประเมินผลต่างหาก เพื่อศึกษาความก้าวหน้าจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และไม่นำมาพิจารณาตัดสินผลการเรียน

ข้อ 15 เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนที่จะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นได้จะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

15.1 มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

15.2 ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์

15.3 เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 การประเมินผลการเรียนปลายปี จะต้องได้รับผลการเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ตั้งแต่ “1” ขึ้นไป

ข้อ 16 ในกรณีที่นักเรียนขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งตามข้อ 15 โรงเรียนอาจใช้ดุลพินิจให้เลื่อนชั้นได้ หากพิจารณาเห็นว่า

16.1 นักเรียนมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 อันเนื่องจากสาเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย แต่มีคุณสมบัติตามข้ออื่น ๆ ครบถ้วน

16.2 นักเรียนผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ไม่ถึงร้อยละ 60 ในกลุ่ม

ประสบการณ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงเล็กน้อย และเห็นว่าสามารถสอนซ่อมเสริมได้ในปีการศึกษาถัดไป และมีคุณสมบัติอื่น ๆ ครบถ้วน

16.3 เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 นักเรียนได้ระดับผลการเรียน “0” ในกลุ่มประสบการณ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ในการประเมินผลการเรียนปลายปี แต่มีคุณสมบัติในข้ออื่น ๆ ดีมาก

ข้อ 17 ถ้านักเรียนไม่ได้เข้ารับการประเมินผลการเรียนปลายปี เพราะสาเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย

โรงเรียนอาจจัดให้นักเรียนเข้ารับการประเมินผลการเรียนปลายปีในภายหลังก็ได้ ถ้าพิจารณาเห็นว่า นักเรียนมีคุณสมบัติตามข้อ 15.1 และ 15.2 ครบถ้วน

ข้อ 18 ถ้าโรงเรียนพิจารณาเห็นว่า ในระหว่างปีนักเรียนคนใดมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีวุฒิภาวะเหมาะสมที่จะเลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้น ให้โรงเรียนวัดและประเมินผลด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น ถ้านักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดก็ส่งให้เลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้นได้ภายในวันที่ 1 กันยายน ของปีการศึกษานั้น

หมวด 4

การย้ายที่เรียน

ข้อ 19 นักเรียนคนใดจำเป็นต้องย้ายที่เรียนให้นำหลักฐานการเรียนของนักเรียนจากโรงเรียนเดิมไปให้โรงเรียนใหม่

หมวด 5

หน้าที่ของโรงเรียน

ข้อ 20 ให้โรงเรียนจัดให้มีเอกสารการประเมินผลการเรียนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

20.1 สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน (ป.01)

20.2 แบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปี (ป.02)

20.3 สมุดประจำชั้น (ป.02-2)

20.4 บัญชีเรียกชื่อ (ป.03)

20.5 หลักฐานแสดงผลการเรียน เพื่อย้ายสถานศึกษาหรือได้รับการยกเว้นหรือพ้น

เกณฑ์การศึกษาบังคับ แต่ยังไม่จบหลักสูตรประถมศึกษา (ป.04)

20.6 หลักฐานแสดงผลการเรียนรู้เมื่อจบหลักสูตรประถมศึกษา (ป.05)

20.7 ระเบียบสะสม (ป.06)

ให้กรมวิชาการกำหนดแบบและแนวปฏิบัติของเอกสารตามข้อ 20.1, 20.2, 20.3, 20.4, 20.5, และ 20.6 เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแบบเดียวกัน ส่วนเอกสารตามข้อ 20.7 หน่วยงานเจ้าสังกัดจะกำหนดแบบขึ้นใช้เองก็ได้ เพื่อให้สะดวกและสอดคล้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาในสังกัด

ข้อ 21 การออกประกาศนียบัตรให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการออกประกาศนียบัตร

ข้อ 22 แบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ให้ทำชั้นละ 1 ชุด เก็บไว้เป็นหลักฐานที่โรงเรียน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ทำ 2 ชุด เก็บ รักษาไว้เป็นหลักฐานที่โรงเรียน 1 ชุด อีก 1 ชุด ให้เก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน สำหรับตรวจสอบที่หน่วยงานต่อไป

22.1 โรงเรียนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เก็บไว้ที่หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน

22.2 โรงเรียนประถมศึกษานอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้เก็บไว้ที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ หรือสำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี

ข้อ 23 ในการประเมินผลการเรียน ให้ใช้คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ประกอบระเบียบการประเมินผลการเรียนด้วย

หมวด 6

บทเฉพาะกาล

ข้อ 24 ให้ใช้ระเบียบนี้กับนักเรียนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรตามโครงการของกรมวิชาการทุกชั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2533

การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios)

แฟ้มสะสมผลงาน นับเป็นการประเมินผลการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียน ได้อีกลักษณะหนึ่งที่สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในรายกระบวนการวิชา โดยให้ความสำคัญกับการที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมหรือความสามารถในการเรียนรู้ออกมาเป็นผลงาน มีการเลือกชิ้นงาน และนำมาเก็บสะสมรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ ผลงานเหล่านั้นจะสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านการเรียนรู้และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ

ความหมาย และความสำคัญของแฟ้มสะสมผลงาน

พอลสัน พอลสัน และ เมเยอร์ (อ้างถึงใน Lang, 1994, 380) ได้ให้ความหมายของแฟ้มสะสมผลงานไว้ว่า แฟ้มสะสมผลงานเป็นการรวบรวมผลงานของนักเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นความพยายาม ความก้าวหน้า ความสำเร็จในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งหรือมากกว่า การรวบรวมผลงานดังกล่าว นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการเลือกชิ้นงาน กำหนดเกณฑ์ในการเลือกชิ้นงาน แนวทางการตัดสินใจเลือกชิ้นงาน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของผู้เรียนได้

สุวิทย์ มูลคำ (2542, 27) กล่าวว่า แฟ้มสะสมผลงาน หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องรวบรวมตัวอย่าง (samples) หรือบางส่วนของหลักฐาน (evidence) ที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคล หรือประเด็นที่ต้องจัดทำแฟ้มสะสมงานไว้อย่างเป็นระบบ โดยบุคคลนั้น และบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดทำแฟ้มร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป แฟ้มสะสมงานเป็นการเก็บรวบรวมผลงานของเด็กที่ผ่านมาโดยการคัดเลือกจากตัวเอง หรือภายใต้การแนะนำของครูมาสะสมไว้ในภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีระบบ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ ความเจริญงอกงาม และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ของเด็ก โดยที่ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างและประเมินแฟ้มสะสมงานด้วยกัน ซึ่งจะเน้นการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) มากกว่าการประเมินผลสรุปรวม (Summative Evaluation)

ความสำคัญของแฟ้มสะสมผลงาน

แฟ้มสะสมผลงานมีความสำคัญ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากสิ่งต่อไปนี้

1. แสดงตัวอย่างผลงานที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการ (process samples) และตัวอย่างผลงานที่เป็นผลผลิต (product samples)
2. ให้ความสำคัญกับการสังเกตของครู (teacher observations)
3. ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย
4. ข้อมูลที่เป็นข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ลักษณะของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง (Authentic Assessment)

การใช้แฟ้มสะสมผลงานประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนนับเป็นการประเมินผลซึ่งแตกต่างจากการประเมินผลโดยใช้เครื่องมือแบบอื่น เนื่องจากการประเมินผลต้องใช้เวลาอย่างต่อเนื่องตลอดภาคเรียน เป็นการประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง (Authentic Assessment) ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการ การสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนทำ เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงในการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง เพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการสังคม

การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงจะแตกต่างจากการประเมินผลที่ใช้ข้อทดสอบที่วัดเฉพาะความรู้ และทักษะบางส่วน ที่มุ่งเน้นคะแนนที่ให้กับผลผลิต การจัดลำดับที่แล้วเปรียบเทียบกับกลุ่ม ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพที่แท้จริงมีดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลา และในทุกสถานการณ์

ภาพที่ 15 การประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) (การแสดงผล)

ภาพที่ 16 การประเมินผลตามสภาพจริง ((authentic assessment)
(การมีส่วนร่วมของนักเรียน)